

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
професорсько-викладацького складу
14 травня 2021 р.

Збірник наукових праць
професорсько-викладацького складу академії
за підсумками науково-дослідної роботи в 2020 році

Полтава 2021

Редакційна колегія:

Аранчій В. І., ректор академії, кандидат економічних наук, професор.

Горб О. О., проректор з науково-педагогічної, наукової роботи, професор кафедри екології збалансованого природокористування та захисту довкілля, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Галич О. А., декан факультету економіки та менеджменту, директор Навчально-наукового інституту економіки та бізнесу, професор кафедри інформаційних систем та технологій, кандидат економічних наук, доцент.

Дорогань-Писаренко Л. О., декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень, кандидат економічних наук, доцент.

Дудніков І. А., декан інженерно-технологічного факультету, професор кафедри галузеве машинобудування, кандидат технічних наук, доцент.

Кулинич С. М., декан факультету ветеринарної медицини, професор кафедри хірургії та акушерства, доктор ветеринарних наук, професор.

Маренич М. М., декан факультету агротехнологій та екології, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Опара М. М., фахівець відділу з питань інтелектуальної власності, професор кафедри землеробства і агрохімії ім. В. І.Сазанова, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Поліщук А. А., декан факультету технології виробництва та переробки продукції тваринництва, доктор сільськогосподарських наук, професор.

Чайка Т. О., начальник редакційно-видавничого відділу, кандидат економічних наук.

Збірник наукових праць науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу Полтавської державної аграрної академії за підсумками науково-дослідної роботи в 2020 році (м. Полтава, 14 травня 2021 року). – Полтава : РВВ ПДАА, 2021. –328 с.

Список використаних джерел

1. Бойда С. В., Колосінська М. І. Особливості функціонування домогосподарств та їх роль в соціально-економічному розвитку України. *Ефективна економіка*. 2020. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8066> (дата звернення: 11.04.2021). DOI: 10.32702/2307-2105-2020.7.67.

2. Драган О. О. Заощадження домогосподарств як джерело інвестицій у національну економіку. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Випуск 10. Частина 2. 2015. С. 132-135.

3. Майорова Т. В., Петренко І. П. Проблеми трансформації заощаджень в інвестиції на фінансовому ринку України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 6. С. 11-17.

4. Тропіна В. Б. Заощадження населення як основа формування інвестиційного потенціалу домогосподарств. *Економіка та держава*. 2016. № 1. С. 18-21.

ПОКАЗНИКИ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ БАНКУ

Тютюнник Ю. М.,
кандидат економічних наук, доцент

Ділова активність банку характеризується його спроможністю залучати кошти й ефективністю та раціональністю їх розміщення. Ділова активність банку може бути визначена через оцінювання співвідношень між окремими статтями балансу та кількісним узгодженням змін в активах і пасивах [1]. Розглянемо основні показники, що характеризують ділову активність банку [2, с. 561-563].

1. Коефіцієнт рівня дохідних активів (дохідні активи / загальні активи). Показує частку активів, що приносять банку дохід, у загальних активах. У зарубіжній практиці вимоги до значення цього коефіцієнта досить високі – більше 93 %. Для вітчизняних банків вимоги дещо нижчі, що пов'язано з недосконалою структурою активів. Зниження коефіцієнта рівня дохідних активів свідчить про незбалансованість кредитного портфеля банку та неефективну політику управління активами.

2. Коефіцієнт кредитної активності (кредитні вкладення / загальні активи). Оптимальна частка кредитних вкладень у загальних активах – 65-75 %. Значення показника вище 75 % свідчить про агресивну ризиковану кредитну політику банку та недостатню диверсифікацію активів.

3. Коефіцієнт інвестиційної активності (інвестиції в цінні папери / загальні активи). Цей показник перебуває в протилежній залежності від коефіцієнта кредитної активності. Чим більше його значення, тим менше значення коефіцієнта кредитної активності.

4. Коефіцієнт рівня кредитно-інвестиційного портфеля у загальних активах ((кредитні вкладення + інвестиції в цінні папери) / загальні активи). Підвищення значення цього показника в динаміці є позитивною тенденцією й основою збільшення рентабельності банківських активів.

5. Коефіцієнт рівня залучення ресурсів (зобов'язання / пасиви). Характе-

ризує активність банку щодо залучення грошових коштів на фінансовому ринку. Оптимальним є значення 80-85 %. Вищий рівень цього коефіцієнта свідчить про зростання активності банку щодо залучення ресурсів і водночас про підвищення ризикованості банківської діяльності.

6. Рівень міжбанківських кредитів у зобов'язаннях (міжбанківські кредити залучені / зобов'язання). Висока частка міжбанківських кредитів у загальних зобов'язаннях характеризує фінансову залежність банку від зовнішніх джерел фінансування. Згідно з методикою В. С. Кромонава цей коефіцієнт не повинен перевищувати 30 % [1].

7. Рівень строкових депозитів у зобов'язаннях (строкові депозити / зобов'язання). Підвищення частки строкових депозитів у загальних зобов'язаннях свідчить про зростання стабільності ресурсної бази та сприяє збільшенню ліквідності банку. Оптимальне значення коефіцієнта перебуває в межах 10-30 %. При значенні 10 % досягається мінімізація витрат, а при 30 % – мінімізація ризику стабільності.

8. Рівень розвитку клієнтської бази (кошти на рахунках клієнтів / сумарні зобов'язання). Показує рівень розвитку клієнтської бази та її частку в залучених і запозичених коштах. Із метою підвищення прибутковості роботи банку бажано, щоб цей коефіцієнт був не нижчим 15 %. Проте занадто високе його значення може негативно вплинути на рівень ліквідності банку. Максимальна межа цього коефіцієнта – 30-40 %.

9. Коефіцієнт використання залучених та запозичених коштів (кредитно-інвестиційний портфель / залучені та запозичені кошти). Значення цього коефіцієнта має перебувати в межах 75 %. Збільшення його до 85 % характеризує ефективне використання залучених коштів, а значення менше 75 % може призвести до зниження рентабельності банківської діяльності.

На нашу думку, систему показників ділової активності банку необхідно доповнити також показниками оборотності активів, оборотних активів, акціонерного капіталу. Стан оборотності активів і пасивів банку характеризується кількістю оборотів, що здійснюють активи, оборотні активи та акціонерний капітал за певний період часу, та тривалістю одного їхнього обороту:

– кількість оборотів, що здійснюють активи (оборотні активи, акціонерний капітал): $\text{дохід банку за період} / \text{середні активи (оборотні активи, акціонерний капітал)}$;

– тривалість одного обороту активів (оборотних активів, акціонерного капіталу), днів: $\text{кількість днів у періоді} / \text{кількість оборотів, що здійснюють активи (оборотні активи, акціонерний капітал)}$.

Прискорення оборотності активів, у тому числі оборотних активів, є свідченням підвищення ділової активності банку, тобто збільшення кількості оборотів та зменшення тривалості одного обороту – позитивне явище, котре характеризує умовне вивільнення коштів з обороту. Основними факторами, що сприяють прискоренню оборотності активів, є насамперед прискорення оборотності кредитів, інвестицій, дебіторської заборгованості. Для акціонерів прискорення оборотності акціонерного капіталу є умовою швидшої окупності капіталу. Проте така динаміка може відбуватися за рахунок уповільнення обертання залуче-

них коштів, тобто зменшення кількості оборотів зобов'язань.

Отже, системне дослідження показників ділової активності дає змогу інтерпретувати стан і використання банком економічного потенціалу, тобто наявних і прихованих можливостей, а також вагомість взятих на себе ризиків господарювання.

Список використаних джерел

1. Аналіз ділової активності банку.
URL:<https://library.if.ua/book/59/4187.html> (дата звернення: 07.04.2021).
2. Аналіз банківської діяльності : підручник / за ред. А. М. Герасимовича. Київ: КНЕУ, 2003. 599 с.

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКОСТІ В БУРЯКОЦУКРОВІЙ ГАЛУЗІ

*Томілін О. О.,
доктор економічних наук, професор*

Сьогодні якість продукції стає предметом спільного інтересу всіх суб'єктів економічної діяльності, які входять у склад агропромислового виробництва. Формування ефективних взаємозв'язків підприємств усіх сфер агропромислового виробництва – має спиратися на такий важливий аспект, як забезпечення якості продуктів харчування.

Колишній механізм управління цукровою галуззю залишається без належних змін і став непридатним для ринкової економіки; нова система ще не створена, в результаті виникло неконтрольоване і нерегульоване ринкове середовище, перенасичене іноземними товарами не завжди належної якості; наразі відсутній необхідний пакет законодавчих актів, які б відповідали потребам виробництва, враховували закони ринкових відносин; не сформовано науково-обґрунтовану державну економічну політику щодо бурякоцукрового виробництва та суміжних галузей; держава втратила вплив та контроль за виробництвом та реалізацію цукру на внутрішньому та зовнішньому ринках [1].

Система якості підприємств харчової промисловості має стратегічне значення, оскільки впливає не лише на економічний розвиток країни, від неї залежить життя та здоров'я населення. Саме це обумовлює потребу більш детального її вивчення.

Проблема якості є актуальною для всіх країн та організацій, так як тільки продукція високої якості може бути конкурентоспроможною. Тому вирішувати дану проблему лише традиційними методами, тобто лише шляхом контролю якості готової продукції, практично неможливо. Повинен бути комплексний, системний підхід, реалізація якого можлива лише в рамках системи управління якістю [2, с. 285]. Вивчення наукових праць та публікацій, аналіз стану та тенденцій розвитку підприємств, поведінки споживачів на ринку дозволяє зробити висновок про те, що якість все ж таки є головним чинником забезпечення підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняної продукції. Питання конт-